

Ryc. 1. Przemysł ul. Stowackiego. Widok wschodniej części stanowiska paleolitycznego obok nowych bloków mieszkalnych. Fot. J. Kozłowski 1962 r.

kopalną, jest zaznaczony jedynie występowaniem węgla drzewnych i materiałów paleontologicznych. Z górnego poziomu kulturowego pochodzą wyroby krzemienne górnopaleolityczne, najprawdopodobniej typu wschodniograweckiego.

Ponadto prowadzono badania w okolicach Walawy w celu weryfikacji danych stratygra-

ficznych dotyczących morfogenezy doliny Sanu i wielu poszczególnych terasów.

Przedstawione wyżej, w sposób bardzo zwięzły, wyniki badań są wstępem do dalszych prac o charakterze bardziej systematycznym, które zostały przewidziane w perspektywnym planie badań naukowych Katedry Archeologii.

TADEUSZ AKSAMIT

Sprawozdanie z badań osady neolitycznej w Rzeszowie w r. 1962

Ratownicze prace wykopaliskowe na stan. 16 Osiedle Piastów w Rzeszowie trwały od 16. IV. do 16. X. 1962 r. Jest to kontynuacja prac prowadzonych w latach 1960 i 1961¹. Akcja wykopaliskowa finansowana była przez Wydział Kultury Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Rzeszowie oraz Konserwatora Zabytków Archeologicznych województwa rzeszowskiego. Nadzór naukowy sprawował prof. dr R. Jamka udzielając w czasie kilkakrotnych inspekcji instruktażu w zakresie metodyki wykopalisk.

W roku ubiegłym prace wykopaliskowe koncentrowały się między ulicą Pstrowskiego a ulicą Piastów oraz obejmowały pas szerokości około 200 m przy terasie potoku bezimienego. W roku bieżącym tj. 1962 na terenie wykopalisk ubiegłorocznych odkryto i przebadano tylko kilka jam, ponieważ cały teren uporządkowano i oddano w użytkowanie mieszkańcom. Zakończenie prac na tym odcinku nie oznacza, że wszystkie jamy odkryto i wy-

eksplorowano tylko, że prace w tym obrębie są uniemożliwione przez położenie chodników oraz pielęgnowanie trawników i kwietników.

Zasadnicze badania w bieżącym roku skoncentrowały się na północny wschód od ulicy Piastów i północny zachód od terasy potoku dopływającego do Wisłoka.

W dalszym ciągu osada ta reprezentuje kulturę ceramiki rytej i klutej. Należy się liczyć na tym stanowisku z obecnością kultury bukowogórskiej lub też z jej wpływami.

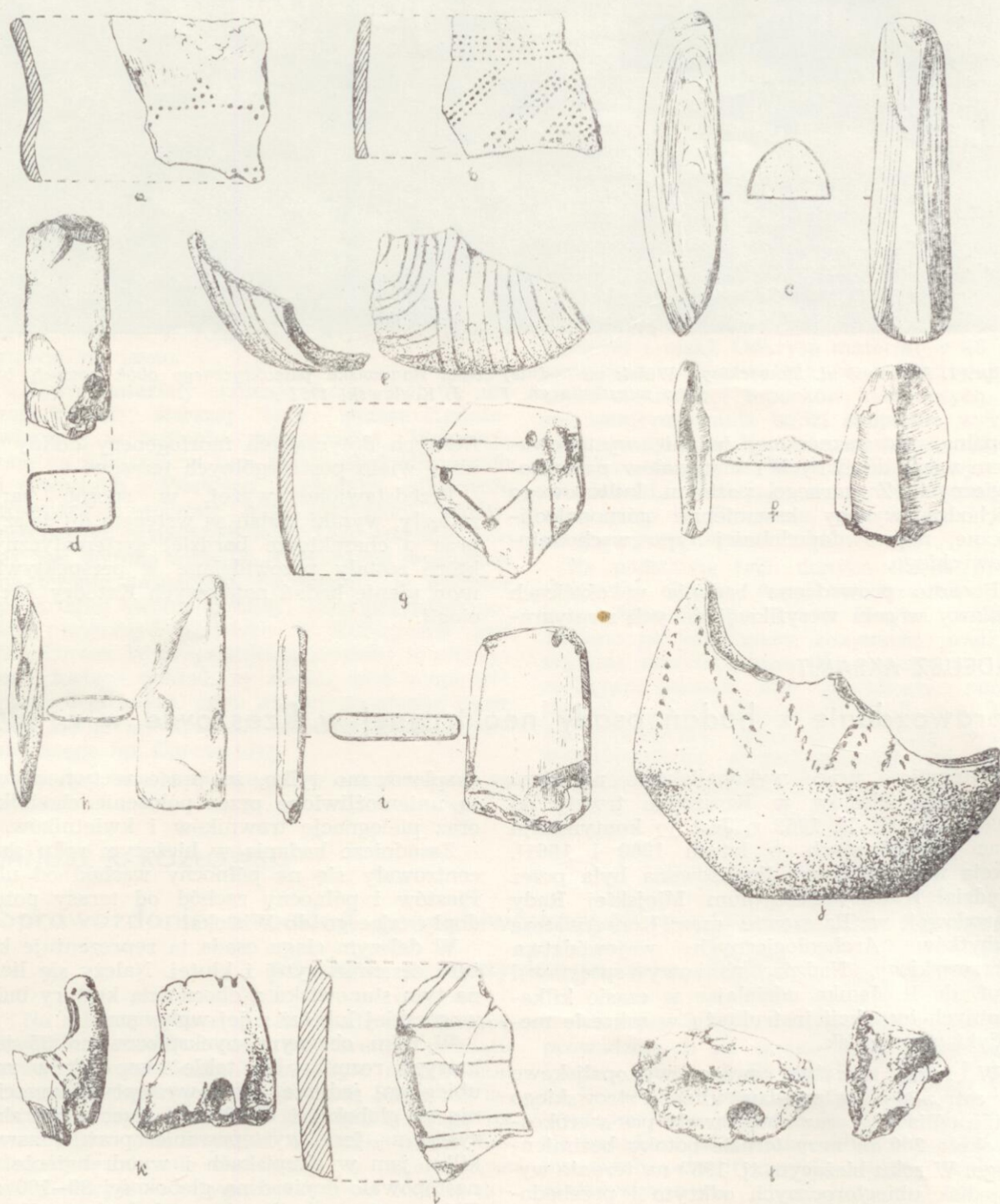
W roku obecnym wyeksplorowano 35 jam, których rozmiary są takie same jak w roku ubiegłym, jedynie zarys występował przeciętnie na głębokości 60–80 cm. Rzeczą charakterystyczną jest występowanie prawie zawsze kilku jam w skupiskach i wyodrębnienie ich następowało dopiero na głębokości 80–100 cm. Głównymi zabytkami archeologicznymi są fragmenty ceramiki i narzędzia krzemienne z surowca świeciechowskiego, jurajskiego, woskowo-czekoladowego i obsydianu oraz dość bogato reprezentowane są narzędzia z łupku koloru kawowego lub zielonkawego.

Kultura ceramiki rytej jest najbogatsza w zabytki. Występują tu bardzo różnorodne typy ceramiki i formy naczyń. Począwszy od

1) T. Aksamit: Sprawozdanie z badań osady neolitycznej w Rzeszowie w roku 1961, Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego za rok 1961 (maszynopis powielony) Rzeszów 1961 s. 33–35.

naczyń cienkościennych bez lub z domieszką drobno ziarnistego piasku, zdobione są ornamentem rytym w postaci linii prostych lub falistych bądź też występujących razem (ryc. 2, g). Dodatkowo zdobione są ornamentem paznokciowym, dość dobrze wypalone o kolo-

rze ciemno-szarym lub żółto-szarym. Często są one gładzone prawdopodobnie gładzikiem kamiennym jaki został znaleziony w jamie 72. Ten typ ceramiki reprezentowany jest przeważnie przez czarki kuliste małych rozmiarów ze słabo wyodrębnionym dnem. Innym rodza-

Ryc. 2. Rzeszów — Osiedle Piastów i WSK. Matericły z osad neolitycznych, a) fragm. naczynia z ornamentem klutym (jama 72 b), b) fragm. naczynia z ornamentem klutym (jama 45), c) dłuto (?) z zielonego łupku (jama 53), d) młotek z łupku (jama 53), e) fragm. naczynia z ornamentem charakterystycznym dla kultury bukowogórskiej (jama 56), f) drapacz krzemieniowy (stanowisko nr 18 — WSK, (jama nr 1), g) fragm. naczynia z ornamentem rytym (jama 56), h) siekierka z łupku (jama 72 a), i) motyczka (?) z łupku (jama 46), j) fragm. naczynia z ornamentem klutym przy pomocy stempelka (stan. 18 — WSK, jama nr 1), k) ucho naczynia (jama 65), l) fragm. naczynia dwustronnie zdobionego (jama 53 a), l) fragm. naczynia z dwoma guzkami u nasady posiadający otwór (jama 56). Ryciny; c, f, j, k, l, w.n. pozostałe 1/2 w.n. Rys. B. Sierżęga.

jem ceramiki są naczynia zasobowe, których ścianki czasami dochodzą do 2–3 cm grubości z domieszką tłuczni oraz części organicznych. Tego typu naczynia niejednokrotnie dużej wielkości są zdobione guzkami występującymi pojedynczo lub podwójnie zazwyczaj przy wylewie naczynia mającymi niekiedy u nasady pionowy otwór (ryc. 2, l), lub dolkami wyciskanymi palcem bądź też wykonane stempelkiem. Niektóre z tych naczyń posiadają ucha różnych rozmiarów są one często zdobione (ryc. 2, k).

Kultura ceramiki klutej jest słabiej reprezentowana. Kilka fragmentów ceramiki zdobionych jest typowym ornamentem dla tej kultury (ryc. 2 a. b). Fragmenty te pochodzą z naczyń baniastych z silnie wyodrębnioną szyjką. Do niej też zaliczyć należy fragment misy lub talerza znaleziony w jamie 72 oraz fragmenty z naczyń wanienkowatych.

Kultura bukowogórska albo jej wpływy reprezentowane są przez kilka fragmentów naczyń z charakterystycznym ornamentem (ryc. 2, e, l). Dotychczas nie udało się znaleźć jamy wyżej wymienionej kultury. Ułamki naczyń spotykane są przeważnie w warstwie kulturowej od 30 do 50 cm.

Surowiec krzemienny jest stosunkowo ubogi. Daje się zaobserwować wtórne wykorzystanie narzędzi już zniszczonych. Znalezione kilka małych buł krzemiennych (średnica 4–5 cm), które wykorzystywane były jako tłuczki, bądź też jako rozcieracze. Całych na-

rzędzi krzemiennych lub obsydianowych jest bardzo mało.

Dość bogato reprezentowane są narzędzia wykonane z łupku koloru kawowego, a między innymi: siekiera częściowo zniszczona (ryc. 2, h), część uszkodzonego młotka o przekroju prawie kwadratowym (ryc. 2, d) oraz kilka siekier lub motyczek (?) płaskich czworosściennych o całkowicie zniszczonych ostrzach (ryc. 2, i). Znalezione również dłuto (?) (ryc. 2, c) z łupku koloru zielonkawego.

Jak wiadomo najbliższym stanowiskiem tego typu jest osada na terenie Boguchwały oddalona w prostej linii około 7–8 km. Jednak już na podstawie dotychczasowych obserwacji stanowisko w Rzeszowie różni się w wielu przypadkach zarówno w zagęszczeniu jam, ich rozmiarach i zawartości zabytków.

Stanowisko nr 18

Równoległe do prac badawczych prowadzonych na terenie Osiedla Piastów, zapoczątkowano badania w Rzeszowie na stanowisku Nr 18 kultury ceramiki klutej (ryc. 2, j). Stanowisko położone jest na południowy zachód od Osiedla Piastów w odległości około 300 m, przedzielone bezimiennym potokiem.

Wyeksplorowano jedną jamę okrągłą o średnicy 2 m. Zawierała dużą ilość fragmentów ceramiki dobrze wypalanej zdobionej ornamentem klutym, niekiedy przy pomocy guzków. Znalezione również dużą ilość narzędzi krzemiennych a przede wszystkim drapaczy (ryc. 2, f) wykonanych z surowca woskowo-czekoladowego.

TADEUSZ AKSAMIT

Sprawozdanie z badań archeologicznych w Boguchwale powiat Rzeszów, w roku 1962

W okresie od 10. VIII. do 30. IX. 1962 roku prowadzono wykopaliskowe prace ratownicze w Boguchwale powiat Rzeszów na osadach neolitycznej kultury ceramiki wstęgowej rytej (stan. nr 1) oraz kultury przeworskiej (stan. nr 2). Akcja wykopaliskowa finansowana była z budżetu Konserwatora Zabytków Archeologicznych województwa rzeszowskiego. Nadzór naukowy sprawował Prof. Dr. R. Jamka, który w czasie inspekcji prowadzącemu badania udzielał wskazówek z zakresu metodyki wykopalisk. W badaniach brał udział J. Puczyński, student archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Stanowisko nr 1

Osada neolityczna kultury ceramiki wstęgowej rytej położona jest na północny wschód od drogi biegnącej w kierunku Rzeszowa, na terenie państwowej cegielni. Odkryta została przez doc. Franciszka Kotulę w roku 1933,

a pierwsze badania przeprowadził R. Jamka¹⁾. Trudno wymienić zasięg w/w osady, ponieważ była ona kilkakrotnie w okresie powojennym badana przez różnych archeologów²⁾, informacje o wynikach podane są w różnych publikacjach.

Obecnie prace wykopaliskowe podjęto na szkarpie usytuowanej północ — południe, kierując się tym, że jest ona narażona na systematyczne niszczenie przez cegielnię. Na w/w osadzie rozkopano 15 jam. Cztery z nich zostały w poważnym stopniu zniszczone, pozost-

¹⁾ Badania R. Jamka przeprowadził o charakterze ratowniczym. J. Kostrzewski. *Od mezolitu do okresu wędrowek ludów, Prehistoria ziem polskich, Kraków 1939 — 1948.*, s. 130.

²⁾ A. Żaki, *Osada neolityczna w Boguchwale, pow. Rzeszów, Spraw. PAU* t. 49:1948, s. 169, tenże: *Nowe odkrycia archeologiczne, ZOW. R. 22: 1953, s. 147*, A. Dieduszycka, *Sprawozdanie z ratowniczych prac wykopaliskowych w Boguchwale pow. Rzeszów. „Sprawozdania Archeologiczne” t. V, Wrocław-Kraków, 1959, s. 15 — 18.*